

POSTANOWIENIE

Dnia 31 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **A.Ł., M.W., R.M.**

po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Karnej w dniu 31 maja 2023 r.

wniosku pełnomocnika z urzędu

oskarżycieli posiłkowych W.B. i W.B.1.

o uzupełnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2023 r.

o rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów pomocy prawnej świadczonej z urzędu,

p o s t a n o w i ł

nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 30 marca 2023 r. adw. A.B. wniosła o uzupełnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2023 r., II KK 529/21, poprzez rozpoznanie wniosku pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych – W.B., W.B.1., T.G., D.M., M.K., S.K. – o zasądzenie kosztów pomocy prawnej świadczonej z urzędu. Wskazała, że koszty te nie zostały uiszczone w całości, ani w części. Jednocześnie wniosła o zasądzenie tych kosztów „zgodnie z obowiązującym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o uzupełnienie wyroku o rozstrzygnięcie o kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu oskarżycielom posiłkowym nie zasługiwał na uwzględnienie.

Adw. A.B. w toku postępowania karnego została ustanowiona pełnomocnikiem z urzędu dla sześciorga oskarżycieli posiłkowych – W.B., W.B.1., D.M. (zarządzenie co do tej trójki oskarżycieli posiłkowych - k. 10585 t. 54), T.G.

(zarządzenie - k. 11243 t. 57), M.K. (zarządzenie - k., 10605 t. 54), S.K. (zarządzenie - k. 11206, t. 57). Zgodnie z art. 84 § 2 k.p.k. wyznaczenie obrońcy z urzędu nakłada na niego obowiązek podejmowania czynności procesowych do prawomocnego zakończenia postępowania. Jednocześnie według art. 84 § 1 k.p.k. wyznaczenie obrońcy z urzędu uprawnia go do działania w całym postępowaniu, nie wyłączając czynności po uprawomocnieniu się orzeczenia, jeżeli nie zawiera ograniczeń. Na podstawie art. 88 § 1 k.p.k. wymienione przepisy stosuje się odpowiednio do pełnomocnika wyznaczonego z urzędu. Adw. A.B. była zatem uprawniona do działania w postępowaniu kasacyjnym, jednakże nie ciążył już na niej taki obowiązek.

Nie oznacza to jednak, że na rozprawie kasacyjnej przez Sądem Najwyższym adw. P.M., działający z substytucji adw. A.B., reprezentował wszystkich ww. oskarżycieli posiłkowych. Na rozprawie kasacyjnej w dniu 6 września 2022 r. adw. P.M. przedłożył substytucję do działania w imieniu adw. A.B. o następującej treści: „*ustanawiam adw. P.M. [...] jako pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych W.B.*” (k. 213 akt SN). Na etapie sprawdzania stawienia na ww. rozprawę adw. P.M. stwierdził, że działa w imieniu W.B., a więc tak, jak w pisemnej substytucji. Na rozprawie kasacyjnej w dniu 6 października 2022 r. pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych nie był obecny. Z kolei na rozprawie kasacyjnej w dniu 23 marca 2023 r. obecny był ponownie substytut – adw. P. Morawski, który nie przedkładał nowej substytucji, zatem działał w oparciu o tę złożoną na terminie rozprawy kasacyjnej w dniu 6 września 2022 r. Mając na uwadze sformułowanie zawarte w pisemnej substytucji, posługujące się liczbą mnogą: „jako pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych [podkreślenie SN]”, pomimo imiennego wskazania reprezentacji jedynie W.B., można przyjąć, że pełnomocnik reprezentował przed Sądem Najwyższym zarówno W.B., jak i W.B.1.. Natomiast wobec jednoznacznej w tym względzie treści substytucji nie ma podstaw do przyjęcia, że adw. P.M. reprezentował na rozprawie kasacyjnej także pozostałych oskarżycieli posiłkowych. Trzeba bowiem ponownie podkreślić, że pełnomocnik wyznaczony z urzędu jest jedynie uprawniony, ale nie jest zobowiązany do podejmowania czynności po uprawomocnieniu się orzeczenia.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że w sytuacji, gdy obrońca lub pełnomocnik z urzędu nie miał już obowiązku działania, nie należy mu się za podjęte w ten sposób czynności wynagrodzenie od Skarbu Państwa (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 maja 2016 r., III KK 334/15; z dnia 15 stycznia 2013 r., II KZ 56/12; z dnia 7 października 2010 r., II KK 229/10; z dnia 29 lipca 2010 r., III KZ 56/10). Według innego stanowiska, które zdaje się dominować w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zasądzenie kosztów w takiej sytuacji jest możliwe na zasadach słuszności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2011 r., II KK 316/10).

Niemniej jednak o tym kto, w jakiej części i zakresie ponosi koszty procesu, rozstrzyga się w orzeczeniu kończącym postępowanie (art. 626 § 1 k.p.k.). Tymczasem w tej sprawie Sąd Najwyższy wydał wyrok kasatoryjny, co powoduje, że sprawa A.Ł. i M.W. będzie ponownie rozpoznawana przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi, a to właśnie M.W. oskarżono o czyn zabroniony popełniony na szkodę W.B. i W.B.1. W wyroku z dnia 28 marca 2023 r. oddalono jedynie jako oczywiście bezzasadną kasację wniesioną na korzyść skazanego R.M., którego odpowiedzialność karna nie odnosi się do interesów procesowych ww. oskarżycieli posiłkowych.

Podsumowując, wobec tego, że wyrok kasatoryjny wydany przez Sąd Najwyższy nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie, wniosek pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych o jego uzupełnienie należało oddalić. O kwestii kosztów procesu rozstrzygnie sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie. Sąd Najwyższy byłby zobowiązany orzec w przedmiocie kosztów dla pełnomocnika z urzędu, gdyby był on wyznaczony już po uprawomocnieniu się wyroku Sądu odwoławczego, dla potrzeb postępowania kasacyjnego, co nie ma miejsca w tej sprawie. Ze względu na uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania adw. A.B., wyznaczona w pełnomocniku z urzędu w toku postępowania karnego, zachowuje uprawnienie do reprezentowania oskarżycieli posiłkowych i ubiegania się o zasądzenie na jej rzecz kosztów pomocy prawnej, o czym, jak już wspomniano, powinno się rozstrzygnąć w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej niniejszego postanowienia.